

Partizanska narodna poezija, (Izbor članaka, studija, eseja i interpretacija), priredio Milivoj Rodić, Svjetlost, OUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Sarajevo 1985, 247 str.

Knjiga ima uvodne napomene, dvadeset i pet izabranih tekstova o partizanskoj narodnoj poeziji i izbor stručne literature, sa svrhom da pomogne nastavnicima u radu s učenicima, da im približe tokove klasne borbe i revolucije kao i ljepotu te poezije.

U uvodnoj riječi autor knjige govori o bilježenju, skupljanju pa i vrednovanju partizanske narodne poezije. Polemizira s nekim karakterističnim smjerovima tumačenja i proučavanja: 1/ tendencijama koje ističu da je partizanska narodna poezija prvenstveno sredstvo agitacije i politike, 2/ razmatranjima koja su odviše utilitaristički intonirana, 3/ navodima u dokumentarno-memoarskoj literaturi (naročito oko prikaza razmaha kulturnoumjetničke aktivnosti u NOR-u) i 4/ oko zakona po kojima se u ustanku i revoluciji razvijala pjesnička riječ. Zaključak je da "pjesnička riječ koja je nastala u našoj revoluciji ima svoja posebna bitna estetska i umjetnička obilježja od kojih i polazi suvremena teorija i suvremena valorizacija".

U knjizi su objavljeni tekstovi ovih autora: V. Vlahovića, B. Čopića, N. Hercigonje, I. Sekulić, P. Š. Vlahovića, P. S. Pešuta, N. Kilibarde, M. Lalića, T. Čubelića, M. Bošković-Stulli, M. Zlatanovića, D. Nedeljkovića, V. E. Guseva, M. Rodića, V. Džakovića, M. Jarca, K. Penušliskog, M. Škrbića, J. Janjića, F. Adelsbergera, J. Mareka, Lj. Zajec i Z. Turjačanin.

Rodićev izbor od dvadeset i pet članaka, studija i metodskih uputa o partizanskim pjesmama ima za cilj i da se u odgojno-obrazovnom radu u školi učenicima pokažu umjetničke vrijednosti, specifičnosti i različite mogućnosti interpretacija partizanskih narodnih pjesama.

U knjigu su, dakle, uvršteni znanstveni i stručni radovi dvadeset i četvorice autora, pretežno onih koji su se šire bavili istraživanjem i proučavanjem narodne partizanske pjesme. Objavljene tekstove pisali su u vremenskom rasponu od 1942. do 1985. godine autori različitih specijalnosti: književnici, folk-

loristi, etnomuzikolozi, književni teoretičari i povjesničari, metodičari i nastavnici s hrvatskog ili srpskog, makedonskog, slovenskog i drugih jezičnih područja.

Rodić je vodio računa da izabrani radovi govore o bitnim temama (genezi i procesima stvaranja, tematici i likovima, poetici i vrstama - posebno o tužbalici i distihu) i na kraju knjige dao širi izbor stručne literature. Čitalac se upućuje i na druge vrijedne radove o masovnoj i revolucionarnoj pjesmi (58 naslova zbirki, antologija i zbornika i 103 članka, studije i rasprave).

ANTE NAZOR

Partizanska ljudska pesem, [Zbornik] XXIII. Festival Kurirček, uredil Jože Filo, Festival Kurirček, Maribor 1985, 158 str.

Zbornik 23. festivala Kurirček *Partizanska narodna pjesma* sadrži: saopćenja posvećena partizanskoj narodnoj pjesmi; odluku o dodjeli priznanja "Partizanskog kurira" za 1985. godinu književniku Ivanu Potrču i obrazloženje te odluke; izvještaj o djelatnosti Festivala Kurirček (o književnim i kulturnim manifestacijama i literarnim susretima u školama za vrijeme 23. festivala Kurirčeka); finansijski izvještaj za 1985. i program s proračunom za 1986. godinu; literarni, likovni i glazbeni natječaj i rezultate natječaja u Sloveniji i drugim republikama na temu *Svaki moj dan je sloboda*. Na kraju su tiskana po dva nagrađena rada (dvije pjesme, dva prozna sastava i dva dramska teksta).

Partizanskoj narodnoj pjesmi posvećeno je pet referata i dva koreferata.

U referatu Irene Novak-Popov govori se o stihovnom oblikovanju nekih pjesama NOB-a kojima nisu poznati ili su manje poznati autori, te o slovenskoj pjesničkoj tradiciji. Ističe se da su se pjesnici NOB-a najčešće koristili stihovima i rimom stoga što je to bio najprikladniji oblik prenošenja doživljaja, osjećaja i poruka. Autorica na primjerima pokazuje da su

neke nove pjesme NOB-a nepoznatih i manje poznatih autora nastajale prema pjesmama poznatih slovenskih pjesnika: Prešerna, Župančiča, Jenka, Gregorčiča i drugih.

Referat Tanje Perić-Polonijo *Usmeno pjesništvo NOB-a u nastavi književnosti* dio je većeg rada koji je nastao na osnovi detaljnog pregleda novog programa i udžbenika hrvatskoga ili srpskog jezika, književnosti, scenske i filmske umjetnosti u SR Hrvatskoj. Iznosi više kritičkih primjedbi (kratke i oskudne informacije uz primjere narodnog stvaralaštva, nesagledavanje bitnog u genezi, razvoju, formama i sl, nepreciznost u terminologiji i drugo). Autorica se posebno zalaže da se poetskoj funkciji partizanskih usmenih pjesama obrati više pažnje, da se pjesme NOB-a prije svega tretiraju kao umjetnost riječi, da se pažnja učenika usmjeri na estetske vrijednosti pjesama "koje pokazuju ljudsku kreativnost u najtežim neljudskim ratnim uvjetima" itd.

O odnosu melodije prema tekstu u partizanskim narodnim pjesmama govorio je Petar S. Pešut - utvrdivši da partizanska narodna pjesma ima svoje specifičnosti nastanka, prenošenja i mijenjanja, da se razvijala po općim zakonitostima poetike usmenog stvaralaštva, da se s njom događalo isto što i s ranijim usmenim tvorevinama i da je autentična partizanska narodna pjesma pretežno lirskoga karaktera, ali je, u cjelini, više prožeta borbenim kolektivnim duhom i usmjerena određenom cilju nego ranija lirskoga pjesma. Svoje sudove potkrepljuje primjerima iz većeg broja pjesama pa zaključuje da bi se usvajanjem melodijskog pokreta, kao jednog od važnijih kriterija u utvrđivanju identiteta partizanske narodne pjesme, učinilo mnogo na otklanjanju mistifikacija i oko broja partizanskih narodnih pjesama. A upravo tu muzikolozi mogu najviše učiniti, stoga što autentičnost istinski *narodne* melodije ima dublji smisao.

Tome Sazdov govorio je o promjenama i adaptacijama makedonskih narodnih pjesama.

Ljubomir Zuković u referatu *Partizanska narodna pjesma prema usmenoj tradiciji* ukazuje na skromna iskustva naše starije narodne poezije u obradi socijalnih i revolucionarnih tema i raspoloženja. Zbog toga se partizanska narodna pjesma, osobito na početku, morala oslanjati na pisanu poeziju, a ponekad posezati

i za uzorima sa strane. Ipak su njezini stvaralački dodiri s našom ranijom narodnom poezijom brojni i raznovrsni. Autor ističe ulogu bećarca, naročito u domeni rime, i smatra da je stvaralačko prožimanje novog i tradicionalnog dalo najljepše plodove u narodnoj tužbalici.

Pjesnikinja Mira Alečković, govoreći o svojim ratnim i poratnim vezama s partizanskom narodnom pjesmom, istakla je njezinu spontanost i promjenljivost pri prijelazima iz jednoga kraja u drugi. Na kraju je ispričala kako je naša narodna pjesma *Druže, pođi domastigla* do Vijetnama i postala njihova narodna pjesma.

Slobodan Ž. Marković razmatra specifičnost pojave narodnog stvaralaštva u NOB-u polazeći od socijalnog sastava sudionika NOB-a i sredina u kojima se borba odvijala. On izdvaja "tri životvorna vida veze" narodnog stvaralaštva u NOB-u s tradicijom usmene umjetnosti riječi: 1/ idejno-društveni i etički vid, 2/ stvaralački model i 3/ izražajni vid, pa zaključuje da su pojava, oblici i dostignuća narodnog stvaralaštva u NOB-u, njegova funkcionalna povezanost s ukupnim duhom borbe, ali i uvjetovanost njezinom osnovom i karakterom, značajni koliko književno toliko i kulturno i društveno.

ANTE NAZOR

Ante Vesanović, Padaj silo, Zbornik revolucionarnih pjesama, prvi dio, Književni krug, Split 1986, 396 str.

U izdanju Književnog kruga u Splitu objavljen je zbornik revolucionarnih pjesama pod naslovom *Padaj silo*, dosad najobimnija zbirka revolucionarnih pjesama iz međunarodnog radničkog pokreta objavljenih u Hrvatskoj. Sadrži 193 pjesme (sabrao ih i korisnim bilješkama popratio glazbenik Ante Vesanović). Posebno treba istaći velik trud autora oko prikupljanja podataka koji su doneseni uz pjesme.

Dosad su službeno, da tako kažemo, tiskane tri slične zbirke: *Naša pjesmarica* (Zagreb 1936) s 23, *Izbor radničkih i revolu-*